

Introducció a la darrera lliçó del curs 2006-07.

La capacitat matemàtica, simplificadora i lúdica, en l'obra d'Euler.

No seria jo mateix, si la lliçó que ara faré no fos una mica més llarga del compte, i molt més encara avui que consta d'un "Introito" i d'un "Ite, Missa est".

D'antuvi, voldria dir-vos que em considero una persona afortunada. Sense estendre'm en les raons, vull aprofitar l'ocasió per fer esment d'algunes d'elles.

Aquest acte —i d'altres que he viscut amb vosaltres— en són un testimoni "viu".

He tingut sort amb els de casa, tant amb de la pròpia sang, pares i germans, com els que m'han acompanyat des de fa més de vint-i-cinc anys a la vida quotidiana: la Margarida, la Laia, el Daniel, i tota la família Bassols-Puig.

Vull, però, recordar els pares: Manuel i Francesca. Avui s'haurien sentit orgullosos n'estic segur. I també en vull tenir un, de record, per la mare de la Margarida, l'Angelina, que ha estat un contrapunt en la meua manera d'entendre la vida, i per un nebot meu, el Marc Soler i Pla, que no ha pogut ésser avui aquí perquè la vida, inexorable, se l'endut abans d'hora.

No es pot construir res sense fonaments on substentar-ho. En el meu cas, foren els de casa, però també els mestres: el Dr. Josep Vaquer que m'acolli amb interès personal en aquell curs "Selectivo" de 1962; el Dr. Josep Teixidor que m'oferí la primera plaça d'ajudant a la Facultat —aleshores Secció; els Drs. Enrique Linés i Francesc d'Assís Sales que van creure que tenia potencial universitari més enllà de l'aspecte estrictament docent; el Dr. Joaquim Cascante amb qui, per primera vegada, vaig fer un curs de "Fonaments de la matemàtica", seguint el text de Nicolas Bourbaki, és clar. Els joves potser no podeu comprendre la ironia d'aquestes paraules. En ells, però, recordo tots i cada un dels que em varen formar en aquells anys revolts.

De vosaltres, companys, sempre he après quelcom rellevant, ja des dels anys d'estudiant fins ara. Mai no m'heu decebut i he rebut de tots vosaltres companyonia, amistat i benevolença amb els meus defectes. N'és una mostra indiscutible el que sigueu ara aquí i que molts —que no han pogut assistir— s'hagin excusat. Vull recordar, tanmateix, els que dissortadament ens han deixat: el Pere Menal, el Pablo Bobillo, la Griselda Pascual, el Nadal Batle, l'August Palanques, la Núria Piera, el Fernando Serrano, el Pablo Taniguchi, el Pere Mumbrú, el Josep Martín-Rioja. Ells —com jo, i com tots vosaltres— han fet possible la Universitat, en el sentit ampli de la paraula, que avui tenim

a Catalunya.

De vosaltres estudiants, què en podria dir? No hi ha respostes sense preguntes. Moltes de les preguntes que m'he plantejat —recordo ara monsieur George Reeb (†1993) a la Sagrada Família, “Je vous pose une question”— me les he fet perquè calia donar resposta, a voltes abans que vosaltres me les fessiu i a voltes després, a les vostres preguntes, tan enraonades. No crec que cap professor pugui dir que no deu moltíssim als seus estudiants a nivell personal i acadèmic. I jo, per la meua manera de ser, probablement molt més que d'altres.

A la Institució —tant a la Facultat com a la Universitat— li dec la confiança que ha tingut i segueix tenint, en sóc conscient, en la meua persona. Li he reclamat els drets que ens pertocaven quan ho he cregut oportú, però en contrapartida he complert els meus deures tan bé com he sabut i he pogut en tots i cada un dels àmbits universitaris: docència, recerca i gestió.

Finalment, vull esmentar un dels serveis específics: la Biblioteca com a institució i el personal concret que l'administració. A ella i a tots ells, els dec quelcom essencial: haver pogut conèixer els prohoms i els seus resultats.

Pertanyo —ho sé— a una país petit amb una llengua minoritària que sempre ha reivindicar el seu dret —i les seves potencialitats— a ser considerada una llengua amb una cultura pròpia i amb totes les capacitats per ser una llengua científica. Això m'ha permès —en un acte de fidelitat a les “arrels” en el sentit de Raimon “qui perd orígens perd identitat”— una actuació política constant que valoro enormement —expressar-me en català. La Universitat —la Facultat— m'ho ha facilitat i li ho agaraixo de cor.

Sóc, doncs, com deia, una persona ben afortunada.

La lliçó que faré no vol ser una lliçó espectacular. L'he volgut inserir en el curs d'*Història de la Matemàtica* II: de l'època de Descartes i Fermat a l'època d'Euler, fonamentalment per dues raons:

- (1) Avui faig la darrera lliçó d'un curs reglat i vull que, d'alguna manera, sigui això precisament.
- (2) L'any vinent no podré —en el curs d'història— retre homenatge a Leonhard Euler en el seu tres-cents aniversari (el 15 d'abril). Per aquest motiu he volgut fer coincidir aquesta lliçó darrera amb un homenatge humil a l' eminent prohòom del segle XVIII.

Josep Pla i Carrera